

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 51/21

Møtedato: 06.05.2021

Dato: 22.04.2021

Arkivsaksnr: 2011/2813

Orientering om universitetets beredskapsarbeid i forbindelse med koronaviruspandemien (COVID -19)

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Beredskapsplan for universitetet i Bergen
<https://regler.app.uib.no/regler/Del-1-Overordnede-rammer/1.6-Beredskapsplan-ved-UiB/Beredskapsplan-for-Universitetet-i-Bergen>
- Pandemiplan for Universitetet i Bergen
<https://regler.app.uib.no/regler/Del-1-Overordnede-rammer/1.6-Beredskapsplan-ved-UiB/Pandemiplan-for-Universitetet-i-Bergen>
- Styresak 10/21 Orientering om universitetets beredskapsarbeid i forbindelse med koronaviruspandemien (COVID-19)
https://ekstern.filer.uib.no/ledelse/universitetsstyret/2021/2021-02-04/S_10-21Orientering_koronaviruspandemi.pdf

Saken gjelder:

UiB la opp til at studentene kunne vende tilbake til en studiestart i januar med undervisning og tilstedeværelse på campus i tråd med forsvarlig smittevern. Den 2.januar anbefalte regjeringen at undervisning ved universiteter og høyskoler skulle være digital og den 7. februar innførte regjeringen nye og omfattende restriksjoner som følge av spredning av mutant virus i Bergen og omegnskommuner. Fra 22.februar ble det gitt enkelte lettelsener for studentene, men den 23.mars meldte regjeringen igjen om nye restriksjoner og digital undervisning ble innført fra 25.mars. Fra 16.april innførte regjeringen på nytt lettelsener i tiltak og det ble anledning å ha undervisning for mindre grupper.

I saken redegjøres det for UiBs oppfølging av tiltak for å hindre spredning av Covid-19 viruset.

Forslag til vedtak:

Styret tar sak om Universitetets arbeid med beredskap i forbindelse med Koronaviruset til orientering og imøteser en ny status i neste styremøte.

Robert Rastad
Universitetsdirektør

28.04/2021/Tore Tungodden/Kari Fuglseth/Sonja Dyrkorn/Benedicte Løseth/Christen Soleim/Per Arne Foshaug.

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
51/21

Møtedato:
06.05.2021

Arkivsaksnr:
2011/2813

Orientering om universitetets beredskapsarbeid i forbindelse med koronaviruspandemien (COVID -19)

Bakgrunn

Universitetet la til rette for en studiestart der studentene kunne vende tilbake til campus og følge fysisk undervisning i tråd med gjeldende smittevern. Som følge av smitteøkningen nasjonalt anbefalte imidlertid regjeringen 2. januar at undervisning ved universiteter og høyskoler skulle være digital fra studiestart. Som det ble redegjort for i styresak 10/21 innførte regjeringen nye tiltak fra og med 22.februar. UiB kunne ha undervisning for grupper på 20 studenter og studentarbeidsplasser og lesesaler ble åpnet. Hjemmekontor ble videreført, men fakultetene ble oppfordret til å legge til rette for unge forskere som var avhengig av å komme tilbake til campus for å sikre progresjon i sitt arbeid. Det var anledning til å gjennomføre innendørs arrangementer på 10 deltakere og Universitetsmuseet gjenåpnet for publikum 2.mars.

Den 22.mars mottok UiB brev fra kunnskapsdepartementet nye koronatiltak og anbefalinger om tiltak den første uken etter påske:

- Digital undervisning i første uken etter påske, med unntak dersom tilgang til lokaler var avgjørende for studenter som er avhengig av forsøk eller ferdighetstrening som ikke kunne gjennomføres digitalt. Praksis kunne gjennomføres i tråd med regler og råd om smittevern.
- Eksamen skulle som hovedregel gjennomføres digitalt hjemmefra resten av semesteret. Det ble gjort unntak for enkelte emner der det var nødvendig med fysisk tilstedeværelse i eksamenslokalet. For emner der det ble planlagt fysisk eksamen måtte beslutning om omlegging til digital eksamen tas senest en måned før eksamen finner sted.
- Campus var for øvrig åpen og tilgjengelig for studenter og ansatte. Studentarbeidsplasser var tilgjengelig både i arbeidsdagene i påskeuken og første uken etter påske.
- Ordningen med hjemmekontor ble videreført for alle ansatte som ikke måtte være på campus for å kunne utføre sine arbeidsoppgaver.

Den 23.mars meldte regjeringen om ytterligere tiltak fra midnatt torsdag 25.mars og som gjaldt til 14.april. Tiltakene hadde følgende konsekvenser for UiB:

- Digital undervisning ble framskyndet til 25. mars og gjaldt først til 12. april senere forlenget til 19.april ved UiB.
- Avstandsreglene på campus ble endret fra 1 til 2 meter, og enhetene måtte merke arealene i henhold til dette.

- Bruk av munnbind gjaldt på alle steder der det ikke var mulig å holde 2 meters avstand. UB hadde munnbind til studenter som ikke har det med seg på studentarbeidsplasser.
- Alle arrangementer som det ikke var absolutt nødvendig å avholde, burde utsettes. Maks grense for arrangement var 20 med faste plasser.
- Alle unødvendige reiser bør utsettes med unntak av reiser til og fra arbeid når det ikke er mulig med hjemmekontor, reiser hjem til familien for studenter uten familie der de studerer.

Campus var fortsatt åpen og unntak med hensyn til undervisning på campus gjaldt som tidligere. For IT-avdelingens skranketjenester ble det innført booking av avtaler.

14.april meldte regjeringen om lettelser fra 16.april og med følgende konsekvenser for UiB:

- Avstands anbefalingene ble ført tilbake til 1 meter
- Hjemmekontor gjelder fortsatt for alle som har mulighet til det. Fakultetene ble bedt om å legge til rette for unge forskere som var avhengig av å komme tilbake til campus for å sikre progresjon i sitt arbeid.
- Det ble åpnet for fysisk undervisning for grupper på 20 studenter og at mentorordningen også kan tilrettelegge for fysiske samlinger i grupper på 20. Studentene fikk melding om når fysisk undervisning starter gjennom Mitt UiB. Utgangspunktet var at det skal gis en ukes varsel om endring i undervisningstiltak.
- Fortsatt digital eksamen som hovedregel ut semesteret.
- Anledning til å gjennomføre innendørs arrangement med inntil 10 deltakere. Ved faste, merkede plasser ble det mulig å ha 100 deltakere. Fortsatt gjelder likevel en generell anbefaling om å utsette fysiske arrangement eller gjøre dem digitale.
- Reiser til utlandet er fortsatt frarådet, men strengt nødvendige reiser kan gjennomføres. Unngå unødvendige reiser innenlands, og spesielt til og fra områder med høyt smittepress.

UiB anbefalte også alle ansatte og studenter å ta i bruk [appen](#) for smittesporing som er utviklet av FHI.

Som følge av økt smittetrykk i Bergen innførte Bergen kommune tiltak rettet mot barn og unge fra 19.4. Tiltakene hadde ikke konsekvenser for UiB utover at kommunen forsterket anmodning om bruk av munnbind i alle sammenhenger der avstandskrav kan være vanskelig å opprettholde.

I brev 23.april melder Kunnskapsdepartementet at regjeringen vil vurdere å innføre Trinn 2 i gjenåpningsplanen fra 2.mai som vil innebære anledning til økt fysisk undervisning på universiteter, høyskoler og fagskoler.

Undervisningssituasjonen

Undervisningen følger rammene som regeringen innførte fra 16.april og fagmiljøene har fått tid til å gjøre nødvendige forberedelser. Studentene skal ha minimum en ukes varsel på endringer i undervisningstilbudet. En del studier er i slutfasen av undervisningsaktiviteten, så det vurderes hva som vil være mest hensiktsmessig for studentene i siste fase av semesteret. For utdanninger som er avhengig av fysisk infrastruktur videreføres det fysisk undervisningstilbud.

Lesesaler og studentarbeidsplasser holdes åpne med tilstrekkelig avstand og kapasiteten er bedre med tilbakeføring av avstandskrav på 1 meter. Fra og med mandag 03. mai kan studentene bestille plass på lesesaler og i læringssentre i timeplanleggingssystemet. Frammøte registreres med QR-kode og det vil også forenkle eventuell smittesporing. Det vil også bidra til god utnyttelse av UiBs totale romkapasitet.

Planlagte saleksamener vil også etter påske i hovedsak erstattes med annen vurdering som ikke krever fysisk oppmøte. Endelig informasjon til studentene om faktisk eksamensform skal gis senest en måned før eksamensdatoen. Eksamen på campus, inkludert muntlig og praktisk eksamen og konsert, kan kun avholdes når det er gjennomførbart i henhold til gjeldende nasjonale og lokale smitteverntiltak. Fakultetene har etter behov valgt å gi noe utsatt frist på innlevering av bachelor- og masteroppgaver.

Studentopptaket

15. april var felles søknadsfrist for opptak til grunnstudier og master. Tallene viser en klar økning i antall søkere til både til bachelor studier og på masternivå. UiB øker markedsandelen sammenliknet med de andre BOTT-institusjonene. Økningen i søkertall sammenliknet med i fjor er også betydelig høyere ved UiB enn nasjonalt.

Lærestedsnavn	2020	2021	Endring%
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	25635	25699	+0,25%
Universitetet i Bergen	11660	12268	+5,21%
Universitetet i Oslo	21062	19483	-7,49%
UiT Norges arktiske universitet	10335	9809	-5,08%
Nasjonalt	150784	154088	+2,19%

Det er også en markant økning i antall søkere til masterprogram, med vel 22% flere søkere i år sammenliknet med i fjor.

På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet utredet Unit mulige modeller for å endre opptaksreglementet. Formålet var å vurdere løsninger for å bøte på utfordringene som avlyste eksamener i videregående skole gir for konkurransen i opptaket. Etter utredningen konkluderte KD at det ikke bør gjøres større endringer i opptaksreglementet. Det er usikkert hvilket utslag to år med vitnemål uten eksamenskarakterer vil gi, men det antas å gi utslag på poenggrensene.

Internasjonale søkere til masteropptak får svar på søknad 28. april, det er foreløpig ikke klart om økningen i antall søkere vil gi et økt antall tilbud. Om lag 130 internasjonale studenter fikk etter opptaket 2020 tilbud om å reservere studieplassen sin til høsten 2021, av disse har 65 søkt på nytt i år. Det utarbeides nå en anbefaling for hvordan årets tilbud til internasjonale søkere skal forvaltes om det fortsatt er innreiserestriksjoner i august. Erfaringene fra 2020, vil bli lagt til grunn for anbefalingene.

Timeplanlegging av undervisning og eksamen for høsten 2021

Undervisning og eksamen for høsten 2021 planlegges under stor grad av usikkerhet, men UiB legger opp til en undervisningsplan som skal håndtere at det fortsatt er smitteverntiltak utover høsten. Eksterne lokaler skal fortsatt leies inn for undervisningsaktiviteter. Fakultetene prioriterer selv aktiviteter med fysisk oppmøte for de ulike studentgruppene og på ulike fag. Også for høsten må det planlegges med redusert omfang på saleksamen og kun i emner der det er nødvendig for å opprettholde kvalitet i vurderingen. Dersom det ikke er smitteverntiltak i høst vil det være enklere å legge om til ordinær undervisning enn å skulle gå motsatt vei.

Utveksling og internasjonale studenter

Situasjonen er fortsatt usikker når det gjelder utveksling til høsten. En rekke læresteder har kansellert. Mange land har stengte grenser og til en rekke land er det ikke mulig å søke om visum. UiB stod medio mars igjen med 486 søkere om utveksling til høsten. 108 av disse har søknader utenfor Europa. Primo april er antallet nominerte innkommende utvekslingsstudenter for kommende høstsemester på tilsvarende nivå som tidligere år.

Studentene som har søkt om utveksling har fått informasjon om at situasjonen fortsatt er usikker, men at det kan bli enklere å få til utveksling innenfor Europa. For en del studenter vil det kunne påløpe kostnader knyttet til søknad/visum, etc. Dette gjelder spesielt læresteder utenfor Europa. Studentene er informert om at eventuelle økonomiske tap som følge av at utvekslingsoppholdet ikke kan gjennomføres, må dekkes av studenten selv. Studentene er ansvarlig for å ha gyldig forsikring for reise og opphold, og alle må sørge for at de har en alternativ plan om å studere ved UiB til høsten.

Nasjonal rapport om tiltak for studieprogresjon og gjennomføring

En nasjonal arbeidsgruppe har på oppdrag fra kunnskapsdepartementet utarbeidet rapporten: *Tiltak for studieprogresjon og gjennomføring*. Rapporten ble levert 9. april og prorektor Oddrun Samdal har deltatt i arbeidet. Arbeidsgruppen foreslår tiltak som kan sikre best mulig studieprogresjon vårsemesteret 2021, både på institusjonsnivå og på myndighetsnivå. På myndighetsnivå blir det blant annet foreslått økonomiske tiltak overfor institusjonene våren 2021, tiltak gjennom utdanningsstøtteordningene, og tiltak for utdanning med obligatorisk praksis, laboratoriearbeid og ferdighetstrening, mv.

Tiltak som foreslås på institusjonsnivå er blant annet knyttet til handlingsrom for prioritering av aktiviteter og studentgrupper, muligheter for utvidelse av vår- og/eller høstsemesteret 2021, betinget opptak og utstedelse av betingede vitnemål mv. Det vektlegges at institusjonene selv må vurdere hvilke tiltak som er gjennomførbare for egen institusjon. Arbeidsgruppens forslag vil bli fulgt opp i tett samarbeid med fakultetene og det skal rapporteres om oppfølgingstiltak til Kunnskapsdepartementet i august.

SHoT tilleggundersøkelse om studentenes helse og trivsel

Resultatene fra Studentenes Helse og Trivselsundersøkelse (SHoT) tilleggundersøkelse ble offentliggjort 26. april. Undersøkelsen er i stor grad rettet mot studentenes fysiske og psykiske helse og trivsel. Resultatene viser at studentene minst fornøyd med undervisningen

og det fysiske læringsmiljøet, og det er rimelig å anta at koronapandemien gir vesentlige utslag på dette.

Studentene savner også det sosiale studiemiljøet og flere føler seg mer ensomme enn tidligere. Halvparten av studentene oppgis å ha alvorlige psykiske plager og det viser en betydelig økning fra tidligere år. I årets undersøkelse ses det også at en større andel av de yngste studentene har alvorlige plager. Om lag 25 % av studentene ved UiB har søkt hjelp for psykiske plager det siste året, 48 % har søkt hjelp for fysiske plager. Begge andeler er litt over snittet nasjonalt.

I tillegg til «Vær god mot deg selv»-portalen som ble lansert i 2020 har UiB i løpet av våren satt i gang en rekke tiltak for å bøte på situasjonen. Fysisk tilgang til campus og fysisk undervisning prioriteres høyt, og handlingsrommet i nasjonale og lokale smittevernbestemmelser utnyttes så langt det lar seg gjøre for å få til mest mulig fysisk tilstedeværelse for studenter. Sammen holder kantiner og studentkafeer åpne så langt det lar seg gjøre. Sammen har også styrket sine rådgivnings- og psykologtjenester betydelig, både ved å tilsette flere rådgivere og psykologer, og ved å kjøpe inn ekstra psykolog- og rådgivningstimer. UiB har økt kapasiteten på lokaler for å legge til rette for dette. I tillegg gir Sammen tilbud om en rekke lavterskeltiltak for studenter, samt at de tilsetter studentmedarbeidere for å følge opp sosiale studenttiltak. De gir også studenter og studentmiljøer mulighet til å søke midler til tiltak av inkluderende og sosial karakter, og de har prioritert å holde treningssentrene åpne så langt det har latt seg gjøre. UiB har faste oppfølgingsmøter med Sammen, der behovet for tiltak fortløpende vurderes.

UiB mottok 9,5 millioner som en ekstra tildeling i regjeringens andre krisepakke. Midlene er fordelt til fakultetene etter studenttall. Midlene har en faglig innretning, og fakultetene rapporterer om at det tilsettes flere mentorer, læringsassistenter og seminarledere. I tillegg planlegges noen av midlene brukt til å få til gode fysiske tiltak for faglig- sosial integrering av de nye studenter til høsten. Mentorordningen er gjennom krisepakken ytterligere styrket, og i UiBs beredskapsarbeid prioriteres det å sikre at mentorgrupper kan møtes fysisk så langt smittevernreglene tillater det. Vi vil arbeide videre med oppfølging av SHoT-undersøkelsen og se dette i sammenheng med oppfølgingen av rapporten fra Kunnskapsdepartementets ekspertgruppe for å forhindre isolasjon og utenforskap blant studentene.

Forskning og forskerutdanning

Fakultetene melder at de ser svært positivt på den økonomiske tiltakspakken som er vedtatt for å redusere negative konsekvenser av korona for forskningsvirksomheten.

Koronasituasjonen påvirker fortsatt forskningsaktiviteten, særlig ved at samarbeidet i stor grad må skje digitalt, både internt i forskningsgruppene og med partnere nasjonalt og internasjonalt. De strenge innreiserestriksjonene har ført til at flere forskere er rammet siden januar. Dette handler om stengte grenser, men også restriksjoner i landene som de kommer fra.

Internasjonale samarbeidsprosjekter som er avhengig av feltarbeid eller laboratorier i andre land, er stort sett stanset. Tilsvarende meldes det om forsinkelser i prosjekter som krever direkte oppfølging av utenlandsk servicepersonale som for eksempel service på instrumenter og annen infrastruktur. Forskning i lav- og mellominntektsland har blitt svært påvirket, datainnsamlinger har stoppet opp og må i noen tilfeller startes på nytt. Kjernefasiliteter og

laboratorier er i drift, men aktivitetsnivået påvirkes fremdeles av smitteverntiltak. Mange kliniske studier er påvirket, noen har blitt stanset, mens andre pågår i begrenset omfang.

De fleste BOA-prosjektene har hatt lavere aktivitet enn planlagt og flere er innvilget utsettelse. Forsinkelsene gir både faglige og økonomiske konsekvenser. Alt dette krever mer av den enkelte forsker. Samtidig melder enkelte fagmiljø om en oppgang i publikasjoner, men dette kan også skyldes naturlige svingninger.

Inntrykket er at de vitenskapelige arbeider svært godt for å opprettholde faglig aktivitet samtidig som de har en ekstra belastning med digital undervisning og eksamensavvikling. Fagmiljøene oppgir fortsatt at omlegging til digital undervisning er krevende og fører til mindre tid til forskning. Det merkes at arrangementer må avlyses og det er vanskelig å få brukt driftsmidler til forskningsaktiviteter. Forskergruppelederne opplever det krevende å planlegge aktiviteter.

Forskerutdanning

Fakultetene og instituttene fortsetter innsatsen med å få avholdt disputaser, enten som heldigitale eller hybride arrangementer. Fakultetene melder at korona-pandemien har rammet veldig ulikt, men at alle er rammet i noen grad. En del kandidater som disputerte i høst har rapportert om bedre tid og at bortfall av oppgaver gjorde at dr.graden kunne ferdigstilles tidligere enn planlagt. For yngre forskere og ph.d.-kandidater i begynnelsen av forskningsløpet, er situasjonen en helt annen. Problemer med å få gjennomført datainnsamling fører til forsinkelser for mange. Fakultetene melder om at de har innført ulike former for tiltak og viser fleksibilitet overfor kandidatene som har problemer med fremdrift, sosial isolasjon og påfølgende mentale helseutfordringer.

For å kartlegge situasjonen for ph.d.-kandidater har UiB sendt ut en spørreundersøkelse til alle ph.d.-kandidater og postdoktorer som ble avsluttet 18. mars. Undersøkelsen kartlegger forhold som forsinkelser, informasjonsflyt, mulig forlenging av kontrakt, om hendelser har påvirket fremdriften, og nytten av ulike tiltak. 50% (N:845) av mottakerne har besvart undersøkelsen, med respondenter fra alle fakultetene. Det er hhv 18% og 34% som svarer at de er forsinket 1-2 måneder eller mer enn 2 måneder. 44% av ph.d.-kandidatene som er ansatt ved UiB svarer at de har søkt om forlengelse. Av disse fikk 51% innvilget kontraktsforlengelse og 32% er under behandling. Forsknings- og innovasjonsavdelingen jobber videre med å analysere undersøkelsen, og vil utarbeide en mer omfattende rapport som vil følges videre opp i samarbeid med fakultetene. Kunnskapsdepartementet vektlegger at institusjonene må følge prinsippene UHR og forskningsrådet har anbefalt for slike forlengelser.

Tiltak for ansatte

UiB har som følge av nasjonale og lokale pålegg og anbefalinger i stor grad operert med hjemmekontor og forskjøvet arbeidstid. Campus har likevel vært åpen for ansatte ved bruk av nøkkelkort når det har vært spesifikke behov eller oppgaver som gjør det nødvendig med tilgang til campus. For å sikre god ivaretagelse av smittevern, har ansatte måttet avtale tilstedeværelse på campus med nærmeste leder.

Universitetsmuseet og Universitetsbiblioteket har vært åpne siden slutten av februar/begynnelsen av mars, med noen unntak i forbindelse med påske.

UiB følger regjeringens reiseråd slik at alle reiser i inn- og utland som ikke er strengt nødvendige skal unngås. Det er en økende utfordring for universitetet at det nasjonalt er strenge innreiserestriksjoner. Flere fagmiljøer har ansatte som ikke får startet sitt arbeidsforhold som følge av dette. Den 14.april utvidet regjeringen unntaksordningen for utenlandsk arbeidskraft og universitetet håper utvidelsen vil føre til at flere av de som venter på innreisetillatelse får positiv respons på søknaden. Kunnskapsdepartementet melder i brev 23.april at de er godt kjent med problemene skaper for innreisende forskere, studenter og institusjoner og at det kontinuerlig vurderes om det er mulig å foreta endringer.

Universitetet erfarer at hjemmekontorsituasjonen kan gi utfordringer i form av tap av sosialt arbeidsmiljø, fagfellesskap og kontakten mellom ledere og medarbeidere. Samtidig er det positive erfaringer i form av økt fleksibilitet som følge av økt digitalisering og reduksjon i daglig reiseaktivitet. Det vises også til styresak 62/21 om HMS-rapportering for 2020 som gir en mer detaljert orientering om arbeidsmiljøet i perioden, og til sak 61/21 om ARK-undersøkelsens resultater og arbeid med oppfølging.

UiB har tilbudt ansatte på hjemmekontor tilrettelegging i form av utstyr (bærbar PC, ekstra skjerm, tastatur og datamus). Basert på behov er det også åpnet for spesielle tilrettelegginger i form av utstyr og møbler for å møte helsemessige behov. I tillegg er det gitt kr 100 i generell månedlig kompensasjon for bruk av eget bredbånd i 2020 og i 2021.

Informasjonsbehovet i organisasjonen er betydelig når det innføres endringer i restriksjoner og tiltak. Universitetsledelsen har tett dialog med ledelsen ved fakultetene og med studentene i forbindelse med alle slike endringer. Viktige meldinger sendes fortsatt ut med tekstmelding til alle ansatte og studenter ved behov. Nettsiden uib.no/korona og uib.no/en/corona.

Økonomi

Det vises til styresak 53/21 om Budsjett 2022 og sak 52/21 Økonomirapport pr 1. kvartal der det gis konkrete vurderinger av økonomiske konsekvenser av pandemien for UiB.

UiBs enheter forventer også i 2021 besparelser som følge av redusert aktivitet på grunn av pandemien. I 2020 var disse besparelsene på mer enn 100 mill kr. Gitt at aktiviteten holder et noe lavere nivå til over sommeren 2021, vil perioden med lav aktivitet være nesten like lang som i 2020. Dette kombinert med en langvarig endring i reisemønster, skulle tilsi at forbruket knyttet til reiser og møter vil ha tilsvarende reduksjon i 2021. I motsetning til i 2020 er denne reduksjonen i større grad planlagt, og fakultetene signaliserer deler av besparelsene vil omdisponeres til andre områder. Den totale utgiftsreduksjonen vil dermed bli noen mindre enn i 2020.

Tilsvarende er det fremdeles økte kostnader for hele universitetet som følge av pandemien. Dette gjelder særlig Eiendomsavdelingen og Universitetsbiblioteket som opprettholder et økt tilbud for å redusere konsekvenser av pandemien. Det vil også være høyere kostnader innenfor IT- og studieområdet. I tillegg er det noen enheter som har lavere inntekter.

Som nevnt over har pandemien konsekvenser for forskningsaktiviteten på UiB. Dette gir også reduksjon i inntekter fra den eksternfinansierte aktiviteten. Fakultetene har mål å ta igjen noen av denne aktiviteten i 2021. Dette har en direkte effekt på årets aktivitet, men vil også kunne påvirke resultatinntektene i årene som kommer. Foreløpige tall for 2020 viser at

UiB får positiv uttelling på dette området noe som indikerer at andre institusjoner har hatt en større reduksjon i aktivitet enn UiB.

Fra et økonomisk synspunkt var det i en periode stor usikkerhet knyttet til i hvilken grad pandemien påvirket studieområdet og dermed resultatinntekter i årene fremover. Tallene for 2020 viser høyere aktivitet målt i studiepoeng og grader enn tidligere år. UiB får dermed økte inntekter i 2022. Undervisning gjennomføres innenfor begrensede rammer også våren 2021. Dersom dette får negative konsekvenser for studieprogresjonen i 2021, vil dette først få økonomiske effekter i 2023.

UiB er for tiden inne i en periode med høy aktivitet på eiendomsområdet. Prosjektene gjennomføres i stor grad uten avvik på tid og kostnad.

Myndighetenes oppsummeringer etter ett år med pandemi

På nasjonalt nivå oppsummeres det erfaringer som er høstet gjennom pandemien. UiB følger nøye læringspunkter som kan ha betydning for å planlegge høsten eller for å møte et helt gjenåpnet samfunn.

Koronakommisjonen leverte sin rapport NOU 2021:6 [Myndighetenes håndtering av korona](#) den 14.april. Rapporten vurderer det nasjonale beredskapsarbeidet, men trekker også fram konsekvenser for særskilte grupper og herunder barn og unge. For høyere utdanning vektlegges følgende funn:

- Studentene selv, institusjonene, samskipnadene og andre aktører har gjort en imponerende jobb med å gjøre det beste ut av en krevende situasjon.
- En av fem studenter ved samme lærested oppgir at koronapandemien har påvirket dem så mye at de seriøst vurderer å slutte på studiene (Kunnskapsdepartementet 2020). På den andre siden har ikke samlet produksjon av studiepoeng blitt påvirket negativt på kort sikt, tvert imot har produksjonen økt og flere studenter har fått karakteren A. Den positive utviklingen for studiepoeng og karakterer kan ikke uten videre forklares av økt tidsbruk på studiene. Heltidsstudenter oppgir at de har brukt noe mindre tid på studiene i 2020 enn i 2019.
- Stengte lokaler er problematisk for studenter som trenger tilgang til læresteder, utstyr og øvingslokaler for å opprettholde studieprogresjon. Begrenset mulighet til å møte andre studenter fysisk for kunnskapsutveksling vil også påvirke læringsutbyttet negativt. Å ikke få tilgang til campus kan dessuten føre til svekket motivasjon, mindre trivsel, dårligere psykisk helse og økning i ensomhet.

Samlet sett fremstår de negative konsekvensene og smitteverntiltakene som betydelige for studentene, og at det er særlig grunn til bekymring for studentene som startet utdanningen sin høsten 2020 med sterkt begrensede muligheter til å bli del av et studentmiljø.

Kunnskapsdepartementet har også kartlagt UH-sektorens erfaringer fra pandemien og oppsummerer interessante læringspunkter i NIFU-rapporten «[Et akademisk annerledesår](#)»¹. I rapporten understrekes det fortsatt vil ta tid før vi ser alle senvirkninger av pandemien og at

¹ «Et akademisk annerledesår», Konsekvenser og håndtering av koronaepidemien ved norske universiteter og høyskoler, NIFU Rapport 2021:9

den har stått forskjellig ut for ulike grupper i sektoren. Sektoren har likevel klart å opprettholde mye av kjerneaktiviteten gjennom året. Resultatene viser at høyere utdanning har mestret en betydelig omstilling snarere enn å ha vært preget av nedstenging. En stor innsats er nedlagt av ansatte og studenter for å opprettholde faglig aktivitet.

Rapporten viser til følgende hovedfunn:

- Sektoren har lagt ned et enormt arbeid med omlegging til digital undervisning. Dette har kostet: De faglig ansatte har brukt vesentlig mindre tid på forskning og mye mer tid på undervisning. Forskjeller i hjemmesituasjon har hatt stor betydning for de ansattes tidsbruk.
- Likevel har to av tre studenter fått redusert undervisningstilbud. Et stort flertall av studenter og faglig ansatte mener også at studentene ville ha lært mer med undervisning på campus.
- Kun 15 prosent av studentene tror at de blir forsinket. Men det er store forskjeller og betydelige sosiale konsekvenser: To av tre studenter har opplevd ensomhet, redusert motivasjon og problemer med å strukturere studiehverdagen.
- Syv av ti doktorgradsstipendiater tror de blir forsinket. Det er bred bekymring for situasjonen og framtiden for stipendiater, postdoktorer og unge forskere.
- 80 – 90 prosent av de faglig ansatte sier at koronasituasjonen har styrket deres digitale kompetanse. Et flertall ser for seg mer innslag av digital undervisning og mindre reising i framtiden. Men situasjonen har også vært en øyeåpner for betydningen av fysiske møter, NIFU Rapport 2021:9.

Når det gjelder UiB påpeker NIFU rapporten også positive resultater som etableringen av nytt tverrfaglig pandemisenter og årets bærekraftskonferanse som samlet 3300 deltakere fra 100 land. Konferansen fikk et langt større nedslagsfelt samtidig som det ble en mer bærekraftig modell for gjennomføring.

UiBs hadde et solid utgangspunkt for å legge om til digitale undervisningsformer og læringslab'ens viktige rolle i dette arbeidet blir også påpekt. Beredskapsarbeidet har fungert effektivt og student- og ansattrepresentanter oppgir at de har vært godt inkludert i beredskapsarbeidet. På dette området ser det også ut til at digitale møteformer har fungert godt.

Koronakommisjonens og NIFU kartleggingens hovedfunn samstemmer godt med erfaringene som er høstet ved UiB. I Styresak 21/10 viste vi til framgang i studiepoengproduksjonen for 2020. Samtidig er det klart at mange studenter har opplevd situasjonen som meget krevende og UiB utviklet i 2020 kampanjen «Vær god mot deg selv» rettet mot studentene. Tett dialog med studentorganisasjonene gjennom året har vært avgjørende for å tilrettelegge best mulig for studentene. UiB har tilstrebet å holde studentarbeidsplasser åpne og ivareta et godt tilbud om undervisning til studentene gjennom året, men veksling mellom digital og fysisk undervisning har vært krevende. Det er press på lesesalene på slutten av vårsemesteret og UiB har utvidet kapasiteten gjennom eksterne leieareal. Det er svært viktig å kunne gi studentene et tilbud om fysisk tilstedeværelse på campus og det arbeides intensivt for å sikre tilstrekkelig kapasitet i høst.

Også for ansatte har situasjonen vært krevende og omfattende omlegging til digital undervisning, hjemmekontor situasjonen og begrensninger i internasjonalt samarbeid har rammet mange forskningsprosjekter. Blant forskerne er situasjonen særlig krevende for de som er i starten av karrieren. Fagmiljøene må tilstrebe å sikre god balanse mellom innsats til

forskningsaktivitet og undervisning i planleggingen av høsten. ARK-undersøkelsen blant alle ansatte vil danne grunnlag for en systematisk oppfølging av arbeidsmiljøet i alle enheter.

Universitetsdirektørens kommentarer

Vårsemesteret har vært preget av skiftende restriksjoner som følge av smittespredning nasjonalt og lokalt, og studenter og ansatte har i stor grad måttet tilpasse arbeidshverdagen med digital undervisning og arbeid fra hjemmekontor. Stadige endringer i smittesituasjon og i myndighetenes bestemmelser har vært håndtert raskt og uten for store omkostninger for organisasjonen. Samtidig har UiB lagt stor vekt på å gi fagmiljøene forutsigbarhet og studentene nødvendig tid til omlegginger og det er gitt positive tilbakemeldinger på denne linjen i arbeidet.

Regjeringen skisserte i april en trinnvis gjenåpning av samfunnet der barn og unge gis et sentralt og viktig fokus. Samtidig er det stor usikkerhet når de ulike fasene og trinnene i gjenåpningen kan gjennomføres. Det er også usikkerhet når det gjelder tidspunkt for vaksinerings av ulike grupper. I vaksinasjonsplanen for Bergen kommune er det nå estimert at vaksinerings av aldersgruppen 18 - 44 år vil foregå i september. Ved UiB er planleggingen av høstsemesteret i gang og arbeidet må ta utgangspunkt i rammer og kapasitet som sikrer at vi kan ivareta undervisning og forskning innenfor et forsvarlig smittevern. Fagmiljøene må sikre at det er balanse i ressurser og tid som settes av til forskning og undervisning. UiB har gjennom hele perioden tilstrebet å holde campus så åpen som mulig for studenter og ansatte. Særlig for studentene er det svært viktig at universitetet kan opprettholde et tilbud om fysisk undervisning og åpne studentarbeidsplasser. Resultatene fra ShoT-undersøkelsen synliggjør alvoret i situasjonen for mange studenter og vi vil også arbeide for å fremme dette budskapet overfor nasjonale og lokale myndigheter. Nasjonale oppsummeringer og evalueringer bringer fram mange viktige læringspunkter som vi tar med i den videre planleggingen av høstsemesteret og i mottaket av nye og tidligere studenter.

Den økonomiske situasjonen er fortsatt preget både av innsparinger og inntektstap som følge av lavere aktivitet. Samtidig er det merkostnader knyttet til et forsvarlig smittevern. Studiepoengproduksjonen har hatt positiv utvikling i perioden, men det er usikkert hvordan studentenes situasjon i en krevende tid vil påvirke dette på litt lengre sikt. Det samme gjelder usikkerhet knyttet til langtidseffektene for forskningsaktiviteten og det internasjonale samarbeidet. Det satses mye for å motvirke negative effekter for forskningen og søknadsprosesser vil bli fulgt tett opp også i tiden framover.

UiB vil fortsette arbeidet med å oppsummere viktige læringspunkter fra pandemien og vi viderefører vår tette dialog med organisasjonen i det videre arbeidet.

28.04.2021/Tore Tungodden/Kari Fuglseth/Sonja Dyrkorn/Benedicte Løseth/Christen Soleim/Per Arne Foshaug.